

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.

za pol leta . . . 5 " — "

za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.

za pol leta . . . 4 " 20 "

za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Še nekoliko o narodnih šolah.

V.

Pri učnem načrtu v srednjih šolah pa ni gledati samo na učni jezik, ampak tudi na učno stvarino in njeno razvrstitev. Jako nevkretno in zgodovinskemu razvitku neprikladno je to, ako se hoče v Avstriji povsod po enem in istem načrtu podučevati, akoravno je Avstrija toliko različna po svojih narodih, kakor po zgodovini svojih dežel. Dozdaj so srednje šole v Avstriji uredjene po nemškem kopitu in po nemških nazorih, in upeljane so le take šolske knjige, ki so v tem duhu pisane. Tako smo v zemljepisji morali znati vsako mestoce na Nemškem in vsako državo natančno, koliko ima prebivalcev, in takih držav je bilo za časa nemškega „bunda“ celih 36. Nasprotno pa o slovanskih krajih nismo nič vedeli, od velikih ruskih mest smo poznali po imenu komaj kake štiri, recimo Petrograd, Moskva, Varšava, Odesa, za važna in velika ruska mesta, kakor so Kišenev, Kijev, Kazan itd. pa je že malokateri vedel, med tem ko smo morali poznati vsak „Krähwinkel“ na Nemškem, da je človeku kar po ušesih šumelo: Schwarzburg, Rudolstadt, Reiss-Greiz, Reiss-Schleiz, Meiningen, Hildburghausen, Eschingen, Sigmaringen, Detmold itd.

Ravno tako smo morali v zgodovini znati za vsacega nemškega vojvodo, zgodovina nemških vladarčkov, knezov, grofov, vojvod, vojilnih knezov, potem dogodki na Nemškem kakor reformacija, tridesetletna vojska itd. raz-

pravljala se je na dolgo in široko; — nasprotno pa je bila cela zgodovina slovanskih narodov na treh ali štirih straneh opravljena, tako da nismo nič zvedeli iz zgodovine Čehov, Poljakov, Rusov, Srbov, Hrvatov, Slovencev. Kedar je prišla na vrsto zgodovina literature, morali smo zopet poznati vse nemške količkej znane pesnike, celó take, ki zunaj Nemčije nima nobene veljave, ker so premalenkosti, morali smo poznati celo vrsto takih dvomljivih klasikov (?), kakor so: Platen, Kleist, Gotsched, Haller, Chamisso, Wieland, in tako dalje brez konca in kraja, nasprotno pa o zvezdah prve vrste v slovanski literaturi, kakor Mickievič, Karadžič, Preradovič, Puškin, Lermontov, Kolar, Homjakov itd. nismo čisto nič zvedeli. To je bila pač umetna metoda, da bi se v Avstrijskih Slovanih vsako narodno čutje zadušilo, in da bi se slovanska mladina navdušila za lepoto nemških dežel in mest, za nemško zgodovino in nemške slavne može, za nemške pesnike in učenjake. To se je deloma tudi doseglo in Nemci so si s takim enostranskim podukom pridobili brez števila renegatov iz avstrijskih Slovanov. Pa vendar je kljub takemu poduku začela dramiti se slovanska zavednost, ter skušala osvoboditi se iz duševne sužnosti in odvisnosti od nemškega duha. Ako hočemo doseči pa polno duševno neodvisnost in samostojnost, moramo učni načrt za naše srednje šole tako preurediti, da bodo postale narodne tudi po duhu, ne samo po besedi ali učnem jeziku. Ako se bodo rabile za poduk samo prestave sedanjih nemških

knjg, ki preslavljaajo nemško deželo in nemške viteze in nemške pesnike — o slovanskih velikih možéh, pisateljih in deželah pa kar molčé, — potem bodo ostale te šole po duhu še vedno nemške, samo učni jezik bo spremenjen. Kakor malo je „Politik“ nemšk časnik, akoravno je v nemškem jeziku pisana, tako malo bodo naše srednje šole narodne, akoravno bo učni jezik slovenski, dokler bodo učne knjige, po nemških predstavljene, le nemško slavo prepevale. Čehi, ki imajo sijajno zgodovino, se ne morejo zadovoljiti s tako zgodovinsko učno knjigo, ki o česki zgodovini le nekaj malega pové, nemško pa na široko razpravlja. Poljaki bodo rajši kaj zvedeli iz svoje zgodovine, Srbi rajši kaj od cara Dušana, Hrvatje rajši od kralja Zvonimira, — nego pa pusto in za nas nezanimivo zgodovino kakega bavarskega ali saksonskega vojvode na Nemškem. Tudi v literaturni zgodovini ne sme biti poduk tako enostransko nemšk.

Iz vsega rečenega sledi, da učni načrt in učne knjige ne morejo biti za celo Avstrijo ene in iste. Centralizacija tukaj ne gre, in je tudi nečemo. Vsak narod naj dobi svoje lastno šolsko nadzornišstvo, ki ima učni načrt in učne knjige določiti. Gimnazijalci v Solnogradu ali v Lincu, ali v Inomostu, ali na Dunaji naj znajo vsako nemško vas iz glave, če jih to veseli, naj se naučé imen vsih grofov in knezov, kar jih je kedaj na Nemškem živelo, kateri dan so se rodili in kdaj so umrli, naj znajo na pamet životopis vsacega nemškega šolmastra, ki je kedaj kako pesmico zložil, —

Slike iz domačega življenja.

Moj prijatelj.

(Datje.)

Par let pozneje je bilo. Mi smo bili takrat tiči, mladi skakalci, povsod nas je bilo dosti ali bolje rečeno preveč. Preveč pa nas je bilo posebno zato, ker smo bili Slovenci, pravi „gadje“, kakor so nam rekli; za narodnost bi se bil vsak stepel kar s tremi. (Zdaj jih je pač več teh že nemškutarjev, drugi pa so le bolj mlačni, za narodnost pa bi se nobeden več ne tepel, mislim.) Ob nedeljah in praznikih smo se spreletavali in na zdravje domovine pili in popevali ne le po okolici, marveč če se je kaj več praznikov skup držalo, potegnili smo jo tudi v daljne kraje, kjer smo se pa ravnali vselej le bolj po politični veri tamošnjih prebivalcev, da ni bilo kacega ravsa.

Tako smo jo bili potegnili binkoštna praznika v Celje, češ: „v Postojno gre ta praznik vsaka šleva, mi pa, ki smo tiči in kavliji, gremo v Celje povohat, če tam po nemškutariji res tako smrdi, kakor pravijo.“

No, res je smrdelo v Celji po nemškutariji menda ravno tako, kakor zdaj, zato smo jo po kratkem mudenji vsekali raje v Žavec,

kjer smo med narodnjaki brez skrbi na zdravje domovine pili in popevali kakor doma. Drugi dan nas je bilo po drugih krajih okolice dosti in še celó preveč, ker smo marsikje naleteli na kako nemškutarsko grčo. Vendar — lepo, prijetno in kratkočasno je bilo, čeravno ne prečenó, in prav s silo smo še prišli v pondeljek zvečer v Celje in na kolodvor; sreča, da je vlak imel nekoliko zamude, drugače bi se bil peljal brez nas in to bi bilo marsikteremu sitno.

Na kolodvoru je čakalo več ljudi, bila je nakaka gnječa. Eden izmed nas je zato kupil vozne listke za vse skup in ko nam jih ravno deli, se čuje s konca bolj tiho, pa sčasoma zmiraj glasneje in burneje od kase ta le pogovor:

„Vozni list do Zidanega mosta!“

„Bos? kennens niks tajč?“

„Kaj vam mar? Dajte mi list do Zidanega mosta!“

„Bos heisst dos: citan must? Sogens tajč, sonst fohrens net, basta, i loss mi net sekir'n von so 'nem bindischen Esel.“

„Kaj? Bindischer Esel? Wer ist das, Sie deutscher Ochs, Sie!“

„Alo, fantje, to je pa nekaj za nas,“ vikne eden izmed naše družbe, „to je tudi kak slovenski kavelj, le brž mu idimo na pomoč!“

Vsi deremo in rinemo h kasi ter si delamo gaz s komolci. Tam je že velik hrup, že se vzdigajo pesti in slabo bi bilo godilo se onemu pogumnemu človeku, če bi ne bili mi, po vinu že tako bolj veseli in nasajeni, priškočili in vse odrinili; nas je bilo namreč ravno dvanajst in pri taki volji se nismo bali jih štirideset. Morda bi bilo res treba poskušati kolikor toliko pesti, ker se je oglasilo še več nemškutarjev, železnični blagajnik (kasir) pa je za svojim oknom kričal kakor da bi ga bili napadli tolovaji, — kar se prikažeta dva mestna stražnika pa nekaj železniških služabnikov. Zdaj nastane ropot in besedovanje še hujše, eni kričé, da morajo nas kar prijeti in vkleniti, mi pa, da se ne pustimo; najhuje kriči, se ve da, naš varovanec, ki upije, da je bil razžaljen po železničnem blagajniku, ker je vozni list zahteval slovenski. Še le ko pride načelnik postaje, se hrup toliko vleže, da je mogoče govoriti, in tako se polagoma razjasni vsa reč in konec je ta, da naš novi prijatelj dobi vozni list; vodja pomiri in okara blagajnika, mi pomirimo prijatelja in ker ravno vlak prižvižga, planemo vsi v en voz. Tu si obriše naš tovariš potno čelo, se parkrat prav iz srca zaroti proti nemškutarskemu uradniku, potem pa sede spehan na klop.

naj jim bode, če jih veseli, — pa nas ni treba s tem mučiti, mi se hočemo podučiti o naših krajih, o naši zgodovini in naši literaturi; zato hočemo v resnici narodnih šolskih knjig, ne pa kake prestave iz nemškega, mi hočemo v resnici narodne šole! Nadalje je za vsacega izobraženega Slovana potrebno, da zna po dva ali tri slovanska narečja, namreč svojega in pa še enega ali dva druga; tako naj bi znal Čeh poljski in ruski, Poljak česki in ruski, Slovenec srbski in ruski, Srbo-Hrvat bolgarski in ruski, Slovak poljski in srbski. Sedanji učni načrt za srednje šole pa za slovanske jezike nema prostora, on pusti tudi v narodnih srednjih šolah na Českem le edini česki jezik veljati, na Poljskem pa poljskega, slovanski vzajemnosti pa ne dá nobene koncesije. Temu se mora v okom priti in učni načrt za slovanske srednje šole primerno spremeniti tako, da se bo vsak izobražen Slovan znal izraziti v svojem, v ruskem in še enem drugem slovanskem narečju. To je neobhodno potrebno, da se enkrat ta neprilичnost odstrani, da morajo Slovani nemščino rabiti kot vseslovanski jezik; nadalje pa tudi iz tega uzroka, da bodo Slovani v duševni zvezi ostali, ter da bodo zamogli čitati med sabo svoje knjige, da Slovani ne bodo tujci Slovanom, da ruska knjiga ne bo tuja Čehu, da srbska knjiga ne bo neumljiva Slovencu. Le tako uredjene slovanske srednje šole bodo zamogle svoj namen doseči in našim željam vstreči.

Česka Praga bodi v narodnem življenji vzor beli Ljubljani.

V Pragi se je priznao pri čitanju ljudskem od 156.219 prebivalcev 123.477 k občevalnemu jeziku českemu in 30.519 k občevalnemu jeziku nemškemu. Toraj je v Pragi 4/5 bivalcev s českim občevalnim jezikom in ne cela petina prebivalcev z nemškim občevalnim jezikom. Treba pa nam pri tem pomniti, da ne naznanja jezik občevalni narodnosti ter da je v Pragi bilo veliko Čehov štetih k Nemcem. Z ugodnejim vspehom lahko bi se ponašali,

ko bi se bila popisovala narodnost. K navedenim številkam všteti so tudi Židi; teh je v Pragi 16.172. K Čehom priglasilo se jih je 3218, k Nemcem pa 12.954. Če odštejemo te številke od zgornjih, je Čehov v Pragi 120.259 proti 17.565 Nemcem; tako da se število Čehov proti Nemcem objavlja v razmeri 7. 1.

Dokazujejo nam te številke, da je kraljeva Praga popolno povrnjena narodu, da spadajo tevtonske želje na nemško Prago v kraljestvo uničenih sanj. Bila je doba, ko ni imelo glavno mesto zemlje česke take podobe, ko so še z neko pravico govorili o nemški Pragi. Nasledek štetja ljudskega z rubriko jezika občevalnega pred 50 leti pokazal bi bil še grozne priče o delovanju ponemčevalnem, katero je bilo provedeno v dobah globokega ponižanja naroda českega. Praga imela je tako podobo, kakor dandanes Dunaj, ker le nizka „plebs“ bila je česka, a kedor je hotel kaj veljati v javnem življenji, moral je spremeniti se v Nemca. Zbor mestni, vse šole, vse javno življenje bilo je nemško, češčina bila je zaničevana. A glej, ta ponižana, zaničevana česka „plebs praška“ izrasla je danes vže v meščanstvo praško, javno življenje v Pragi je česko in od Nemcev, nekdanj tako mogočnih, je danes le še 17.566 ljudi. Brez Grahov in šumnih prevratov dokončano je delo slavno: tribuni naroda českega so, mirno in tiho delujoči na polji vede in osvete, dokončali to ogromno delo. Toda stroj ponemčevalni, ki je deloval v prešlem stoletju z vso silo, še ni pojenjal; a vspehov nima nikakoršnih, ker pošilja v mesto vedno novih čvrstih sil iz dežele narodni buditelj duhovnik. Brez teh živih premenov narodne sile česke bila bi Praga dandanes pogrebišče slave česke.

Težkega neumornega delovanja buditeljev narodnih bilo je treba, da je dobila Praga pravo svoje lice slovansko. Tem draži moral bi biti slehernemu Čehu česki obraz kraljeve Prage. Žal, da temu ni tako! Mnogo je Čehov, ki premalo cenijo važno to pridobitev ter premalo povsod povdarjajo narodnost svojo.

Tudi v drugem obziru še moramo se spominjati štetja ljudskega v Pragi. Naj nam pokažejo Nemci jedino mesto, v katerem bi se

ozirali na zdatne česke manjšine, kakor se v Pragi Čehi ozirajo nanje. Nečemo govoriti o Dunaji, pogledajmo do Brna, do Budejovic, do Litomerice, do Teplic a do drugih mest, kjer se povsod kaže surova brezobzirnost germanska v zboru mestnim prebivalcem českim nasproti. Česka Praga je novi dokaz, da ne hlepe Čehi po nadvladi, marveč da jim je povsod ravnopravnost vrhovni zakon.

Politični pregled.

V Ljubljani 4. marca.

Avstrijske dežele

Nemški „schulverein“ hoče zdaj Kranjcem vojsko napovedati. „N. fr. Presse“ namreč naznanja, da bo to društvo svoje delovanje posebno na Kranjsko raztegnilo. Pravijo, da so tukaj tisti Nemci v nevarnosti, ki jih nikjer več ni, marveč v Sorici in Nemških Rovtarih. Ker bodo pa v teh čisto slovenskih krajih malo opravili, ugnjezdili se bodo najbrž v mestih, kjer je vsaj nekaj nemškutarskega življa, ter tu ustanovljajajo nemške šole. Razume se, da jim moramo mi z vso odločnostjo nasproti stopiti.

Madjarom se čas ugoden zdi, da si prisvojijo mesto Reko, ki je zdaj le začasno v njih lasti. Rečanski lahoni so za to idejo vneti, saj oni so hudi „ungheresi“. Hrvatoma pa, ki imajo pravico do Reke, to nič ni všeč, in zna se iz tega izcimiti nov prepir med obema odločilnima narodoma ogerske krone.

Poslanec **Lienbacher** odgovarja na znana študentska razsajanja, da se nikakor ne bo dal ostrašiti, in da bo še zanaprej delal in govoril za korist svojih volilcev.

Zaradi **praškega vseučilišča** je mnogo prepira med Nemci in Čehi. Nemške občine se izjavljajo tako, da naj sedanja univerza z vsemi pripomočki in ustanovami ostane nemška; za Čeha pa naj se čisto nova univerza ustanovi. S tem pa hočejo le česko univerzo „ad absurdum“ speljati, ker mislijo, da Čehom ne bo mogoče, napraviti lastno univerzo, ter da bodo še česki študentje rajši na nemški učilnici upisali se, kjer so ustanove, kjer je bogata knjižnica, kjer so pod-

Še le zdaj mi je moč pogledati mu dobro v obraz in — ali nisem tega obraza, te postave že kedaj nekje videl? Da, pa kje? Premišljujem in premišljujem, pošljem svoj spomin na vse kraje, kjer sem že bil, in res! Če to ni tisti „Jokelj“ z Notranjskega, se pa jaz o njem ravno tako motim, kakor se je on takrat o meni.

Moji tovarši so že vsi bili v živahnem pogovoru z njim in hvalili njegov pogum, a on je odločno rekel:

„A, kaj! Jaz sem Slovenec, če me prav ubijejo za to! Šlepa pa nisem, da bi me vsak nemškutar komandiral.“

Vsi mu ploskamo in brž je sklenjeno prijateljstvo. Hlapca zapiska, naš prijatelj pokaže še prav odločno skoz okno nemškutarskemu Celju „osle“ in odpeljemo se. Zdaj se stegnem tudi jaz, ki sem bil v drugem predalu, čez naslanjalo klopi in ogovorim novega tovariša:

„Ne zamerite, gospod, ali niste bili vi pred par leti v B. na Notranjskem?“

Ogovorjeni se spne kvišku, pomoli meni roko, mi pogleda v obraz in se nasmehne:

„A, dà, že vem. Ali niste tiste moje blamaže še pozabili?“

„I, kaj blamaža,“ odgovorim jaz, „veseli me, da vas zopet vidim in še tako vrlega in pogumnega narodnjaka.“

Stresava in stisneva si roke, daljni pogovor pa vstavijo moji tovarši s tem, da zapojo „Mila naša domovina.“ Prvi glas šine v mojega starega znanca kakor električna iskra, brž poprime tudi on in to s prav krepkim baritonom. Tej pesmi jih je sledilo še več, naš prijatelj je neprenehoma priganjal in znal vsako. Le prehitro smo dospeli do Zidanega mosta, kjer je skočil z voza in nam, ko smo ga prašali po stanu in imenu, rekel le:

„Se bomo že v Ljubljani videli.“

Meni pa je, skakaje z voza, še posebej prikimal in rekel:

„Zdaj že vem, kdo ste, ne bom se več zmotil. V Ljubljani, upam, se bova natančneje spoznala.“

S tem je prizdignil klobuk, vošil nam srečno vožnjo in šinil s kolodvora. Mene so potem tovarši prašali, kdo je, a nisem jim vedel dati družega pojasnila, ko da sem povedal, odkod je najino znanstvo.

Tako sem se drugi pot seznanil z njim, pa še zmiraj nisem vedel, kdo je.

Tretjič naletel sem ná-nj na nekem taboru, kjer se je zbralo lepo število Slovencev iz bližnjih in daljnih krajev. Zagledal sem ga tu v množici na čelu mlajših ljudi, ko je proti

odru ril in ko je tje došel, naznanil predsedniku, da bo tudi on govoril.

„O kateri točki programa?“ praša predsednik in si ogleduje od glave do nog bolj zaničerno ali recimo „ženijalno“ oblečenega mladčca, kteremu se je tudi nekoliko poznalo, da je zjutraj mu že bilo vroče.

„Kaj točka, kaj program!“ pa renči junak, „to vse skup nič ni. Jaz bom govoril bolje ko vsi drugi, in če ne bom, tu je moja suknja, je ne maram več videti.“ S tem začne slačiti suknjo. Na odru za odbor, vladnega komisarja in govornike odločenem se začne precj živahno, pa kratko besedovanje, čegar konec je ta, da kmalu pride moj prijatelj godrnjaje in razburjen z odra ter s svojim krdelom vtabori se ob kraji, od koder je potem med govori slišati vedno kako zbadljivo besedo. Jaz nisem mogel do njega, le toliko sem videl še, da je na migljej z odra napotila se četvorica krepkih žilastih „Sokolcev“, ki so taborsko policijo oskrbovali, v tisto stran in potem je bil mir.

Tabor je končan, vse se navdušeno in židane volje razide po šotorih, gostilnah in drugih, za telesno okrepčanje taboritom pripravljenih prostorih, kjer se začne živahno razgovarjanje, godba, popevanje domačih pesmi, govori, nazdravice — sploh, kakor je po taborih navada. (Dalje prih.)

porne ustanove in take reči. Čehi pa so razjarjeni, da hočejo Nemci proglasiti se za edine lastnike praške univerze, ki jo je vendar češki kralj Karol v prvi vrsti za Čehce ustanovil. V tem smislu se je izjavil tudi „česki klub“, rekši, da se češki narod nikakor ne misli odreči svojih pravic do sedanje univerze, ter da se naj na tej ravnopravnosti tako izvede, da se fakultete ločijo v češke in nemške.

Dunajski listi so vsi polni poročil o zadnjem študentovskem škandalu. Na vso moč se potegujejo za študente, akoravno njih početja na videz ne odobravajo. Zanimivo je, da je med tistimi 14 zaprtimi študenti sedem Judov, tedaj polovica. Največ jih je iz Moravskega. Moglo bi se reči, da so aretirani študentje moravski judje in nemškutarji. Po tem soditi, so se tudi celega škandala menda največ renegati in judje vdeležili. Prusijansko študentovsko društvo „akademische Lesehalle“ je od policije zatvoreno; morda se bo še razpustilo.

Vnanje države.

Iz Londona se poroča, da se bodo vzdignili tudi **Bolgari** zoper Turke, ako bodo ti vojsko začeli z Grki. Prav tako!

Bolgare hočejo prisiliti, da bi svoje trdnjave ob Donavi razdrli, kakor je bilo v Berlinu določeno. Bolgari se pa izgovarjajo, da tega treba ni, ker so te trdnjave tako že same podrtje.

Ruski listi so zopet začeli pisati za spravo med Rusi in Poljaki. Tako pišejo „Petersburske Vedomosti“, da je Rusiji treba na zapadni meji prijatelj, ne sovražnik, odkar je postala Nemčija tako močna in agresivna. Ravno tako piše „Golos“, da ni več prikladno za devetnajsto stoletje, da se preganjajo poljski katoličani. Verska svoboda je podloga politične svobode. Na Pruskem izhajajoči poljski listi so za spravo, menj pa galški listi.

Angleži so bili v Afriki popolnoma tepeni. Zmanjkalo jim je streliva, in tako se Bojercem niso mogli dosti braniti. Angleži so metali na sovražnika kamnje, ter se branili z bajonetom. Pa Bojerci so neprenehoma streljali, tako da je bilo Angležev zmirom menj, in kar jih je še ostalo, morali so se v beg podati. General Colley je ubit. Od dveh kompanij Angležev sta ušla komaj dva moža. Od škotskega polka, ki je štel 600 mož, jih je ušlo samo 100 mož, drugi so mrtvi in ranjeni. Vsled teh novic je v Londonu velika poparjenost. Poslala se bo hitra pomoč.

Perzi in Turki se čedalje bolj grdo gledajo. Perziška vlada namreč turško vlado dolži, da ta Kurdom potuho daje. Ima namreč Kurde v Turčiji in v Perziji, ter so se perziški nedavno zoper šaha spuntali; pomoč pa je puntarjem došla od turških Kurdiv, ki so vsi oboroženi. Zdaj pa perziška vlada zahteva od turške, naj ta svoje Kurde razoroži, česar se pa Turčija brani. To bi znalo dati povod vojski, saj Perzi že davno mislijo Turkom Bagdad vzeti.

Izvirni dopisi.

Iz Hrvatske, 2. marca. Šavorova interpelacija v hrvatskem saboru zasluži še to opazko. Neki „Dr.“ (sed non doctus) Bojničić, pridošlec iz Budapešte, pisal je v „Agr. Zeitung“ ravno na božič, ne prej ne slej, tako pogrdno proti katoliški veri, taječ božanstvo njenega ustanovitelja, zanikajoč dogme njene, šaleč se iz njenih obredov, da se je v vsakem

katoliku vzdigovala velika nevoljnost, ki se je obrnila celó do vlade za odgovor. A kaj je odgovoril g. vladni zastopnik dr. Derenčin? Rekel je, to so znanstvene razprave, kojih vlada ne more prečiti, in celo tako daleč je zabredel, da je interpelantu očital — nepravilnost! Čudno! Ko je dr. Starčević rekel, da hrvatska vlada je samo „zagrebška uprava“, vzdignil se je srdito g. Živković (brat vlaškega škofa Živkovića), rekši, da hrv. vda je vlada Njih Veličanstva. Ako primerjamo „Živkovića z Derenčinom“, je razvidno, da hrvatsko Veličanstvo je večje od božjega Veličanstva. Večina se je z D. argumentacijo, zagovarjajočo dr. Bojničića, ki najenostavnejih stvari iz katehizma še toliko ne zna, ko srednje dobro šolsko dete v normalnih, zadovoljilo, opozicija pa ne. V poznavanje opozicije navedem samo to, da v njej so skoro vsi svečeniki in pol dvanajstotice drugih poštenjakov, izuzemši Stražimira, ki se je o tej priliki za steber skrival, in ki se je na „Ratarstvu“ svojem podpisal: pop zelinski. Iz tega tudi lahko razberemo plemenitost borbe proti in za utelovljenje vojne krajine. Proti zdajšnjemu utelovljenju je bila manjšina, po pravici, saj je cesar to stvar sam urgiral; manjina se imenuje „neodvisno stranko“ in to na Hrvatskem mnogo pomeni. „Narodna“ t. j. vladna stranka se veže in je vezana s premnogimi oziri, ni čudo, da Madjari ne morejo imeti respekta pred takimi narodnimi zastopniki, ki jim brzo vse dovolijo. Rauchov korupcijski sistem ni še izginol. Hrvatska ide brzimi koraki, kam? še ne vemo, to pa stoji, da Hrvatska še ni dozorela za najslobodnejše institucije; temu je priča preveliki razloček med omikanimi razredi in prostim narodom. — Kaj so Starčevićanci, koje narodna stranka tolikanj perhorrescira! Kar so na Slovenskem oni, ki se potezajo za zedinjeno Slovenijo — in med temi sem bil na mnogih taborih tudi jaz — to so na Hrvatskem Starčevićevi pristaši, ki govore za zedinjenje Hrvatske, čemer pa se upirajo specifični Srbi, ki delajo za srbstvo; evo, od kod tista večna antagonija? — Naposled mi bode dovoljeno eno reči o „katol. misijonih“, ki so sicer nemški, ki jih pa slovenski toliko goreče v „Slov.“ priporočate. Ta, drugače izvrstni list bo dosegel svoj namen od sv. očeta želen, namen glede narodne omike in prosvete, ako bode — slovenski, da ga more čitati vsaki tudi pričetno omikani Slovenec, a ne samo nekoličina izobraženih. Saj tudi nemški „katholische missionen“ niso drugzega ko prestava francoskega v Lijonu izhajajočega lista. Ako morejo Nemci dobiti dovoljenje za prestavo in pa lesoreze, ali bi jih Slovenci ne mogli? morda še veliko lažje, ker Slovenci postajajo Romanom čedalje bolj simpatični. Treba je trdne volje, samo dobra ne zadostuje, pa odločnopodjetnega duha, in prelepa stvar bode uspevala na slavo in diko tistim, ki se bodo za-njo zavzeli. H.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. marca.

(Nemški „schulverein“) za ktereja tudi pri nas nemčurji, posebno Pirkarjevi učitelji, na vso moč agitirajo, bo, kakor zdaj nemški dunajski listi pišejo, svojo delavnost razvil to leto posebno na Kranjsko, kjer je neki nemštvo v nevarnosti. Kako bo to delovanje, se že naprej ve; skušali bodo z denarjem učitelje podkupovati, da bi otrokom v šoli in zunaj nje vtepali nemščino. Nadrobneje o tem bomo že poročali še, za zdaj le: Pozor, narodnjaki!

(Poštna prememba.) S 1. t. m. je popuščena črarna poštna vožnja med Ljubljano in Novim mestom, toraj voz ne gre več ob 8 zvečer z Ljubljane. Prevzeli pa so to vožnjo na svoj račun dosedanjí poštarji in odslej gre ta pošta z Ljubljane jutraj ob osmih in pride zvečer v Novomesto in ravno tako narobe. Razloček za občinstvo je le ta, da se vozi zdaj podnevi namestu ponoči, kar je pa še prijetnejše popotniku.

(Tukajšnja hranilnica) je v svojem občnem zboru 28. svečana, kakor druga leta, tako tudi letos lepo svoto odločila v podporo mnogim šolskim, ubožnim in drugim zavodom. Po tem sklepu dobijo: Ljubljanska ubožnica 2500 gld. — Za obleko v čitalnici obdarovanih ubožnih šolskih otrok 200 gld. — Za božičnico v zavodu malih otrok 200 gld. — V podporo revnim gimnazijstom v Ljubljani 200 gld. v Novomestu 100 gld. in v Kočevji 100 gld. — V podporo ubogim realcem v Ljubljani 200 gld. — Preparandiji v Ljubljani 100 gld. — Prvi mestni ljudski šoli 150 gld., drugi mestni ljudski šoli 250 gld. — Za nakup učnih pripomočkov a) „narodni šol.“ 150 gld., in b) „Schulpfennig“ 150 gld. — Za razdelitev šolskega orodja med revne učenke tukajšnje puške šole 200 gld., in v Škofji Loki 100 gld. — V podporo revnim učencem tukajšnje podkove šole 100 gld. — V podporo revnim učenkam na tukajšnji dekliški ljudski šoli 100 gld. — V podporo revnim učencem ljudske šole na močvirju 50 gld. — V podporo revnim učenkam na tukajšnji preparandiji 100 gld. — V podporo učenkam na dekliški šoli v Kočevji 50 gld. — V podporo revnim kranjskim učencem v viših razredih Krške meščanske šole 100 gld. — Za šolsko in risarsko orodje revnim rokodelskim učencem na I. tukajšnji deški ljudski šoli 50 gld. in rokodelskim učencem na II. deški ljudski šoli 50 gld. — V podporo glasbeni šoli harmoničnega društva 200 gld. — V podporo glasbeni matici 50 gld. — Za vzdržanje tukajšnjega zavoda za male otroke 200 gld. — Za tukajšnjo podporno in oskrbovalno družbo bolnikov 100 gld. — Tukajšnji požarni straži 500 gld. — Za vzdržanje tukajšnje otroške bolnišnice 220 gld. — V podporo revnih bolnikov pri odhodu iz tukajšnje bolnišnice 200 gld. — Za opoldansko hrano revnim kranjskim dijakom v Gradcu 100 gld. — Blagajnici delavcev in invalidov 100 gld. — V podporo tukajšnjemu gledališču za leto 1880/81. 450 gld. — Delavskemu izobraževalnemu društvu 50 gld. — Tukajšnjemu katol. rokodelskemu društvu 50 — gld. — Vincencijevemu društvu za podporo hiralnice 200 gld. Za deški azil 200 gld. in deški sirotišnici 200 gld. V podporo Vincencijeve konference pri sv. Jakobu 100 gld. — Za Löschnerjevo ustanovo družbi kranjskih zdravnikov 200 gld. — Kranjskemu deželnemu muzeju za nadaljevanje starinskih izkopavanj 200 gld. — V podporo tukajšnje dekliške sirotišnice 150 gld. — Požarni brambi v Krškem za napravo gasilnega orodja 200 gld., v Postojni 300 gld. in v Toplicah 50 gld. — V podporo čebelarstvu 50 gld. Vrh tega se je lansko leto po toči poškodovanim Dolenjcem novomeškega okraja podarilo 100 gld. — Pogorelcem v Kamniku za nakup semen 150 gld. — In mestnim ubogim o priliki odpreta novega hranilničnega poslojpa 500 gld. — Po vsem tem znašajo navedeni milodari 11.220 gld. — Gori navedenih 46 podpornih rubrik je hranilnično vodstvo nasvetovalo občnemu zboru, ki jih je brez debate sprejel, razen podpore za „glasbeno matico“, za katero je gosp. dr. Zupanec pred-

log stavljal, naj se jej namesto 50 gl. daruje 100 gl., al predlog je padel z manjšino dveh glasov.

Razne reči.

— Živo srebro. V mestu Ciudad-Real na Španskem so našli v sredi mesta živo sebro, ko so prekopavali nek star vodnjak. Hišni gospodar bo pričel rudokop.

— Novo sreberno žilo pa so našli v Šemnici na Ogerskem.

— Zdravnikov je v Avstriji (brez vojaških) 7577. Razdeljeni pa so po raznih deželah jako različno. V dolnji Avstriji (z Dunajem) pride že na 1062 ljudi en zdravnik, v Krakovski okolici pa še le na 27.430 ljudi eden. V dolnji Avstriji je 1841 zdravnikov, na Českem 1677, v Galiciji 830, na Moravskem 651, na Štajerskem 638, na Tirolskem 505, v gorenji Avstriji 443, v Šleziji 159, na Koroškem 126, v Dalmaciji 116, v Solnogradu 115, v Trstu 111, na Kranjskem 98, v Bukovini 88, na Predarelskem 67, v Istri 63, na Goriškem 49. Počez pride v Avstriji na 2668 ljudi po en zdravnik.

— Zakoni. V prvi polovici l. 1880 bilo je v Avstriji (brez Ogerske) 84.842 porok, in sicer 64235 med fanti in dekletami, 4461 med udovci in udovami, 11.229 udovcev je vzelo dekleta, 4917 udov pa fante. Največ je bilo porok v Galiciji, namreč 22.677; potem na českem 21.929, v dolnji Avstriji 9249, na Moravskem 8060, na Štajerskem 4606, v Bukovini 3427, v gorenji Avstriji 2913, na Tirolskem 2657, na Kranjskem 2076, v Šleziji 1828, v Dalmaciji, 1507, na Koroškem 957, v Istri 808, na Goriškem 773, na Solnograškem 543, v Trstu 513, na Predarelskem 319. Iz teh številk posnamemo, da se udovci bolj pogosto zopet oženijo, ko udove omože. Na Koroškem je pol menj porok, ko na Kranjskem, čeravno je število prebivalcev le za eno tretjino manjši, tako tudi manjša Bukovina prekosi večjo gorenjo Avstrijo in večjo Tirolsko. V obče je v slovanskih deželah več porok in se tudi prebivalstvo bolj množi.

— Koliko se žganja popije, razvidimo najlože iz davka, ki ga žganjarski dac v vsaki deželi donaša. Na Ruskem namreč 310 milijonov, na Angležkem 155 milijonov, na Francozskem 40, na Nemškem 20, v Avstriji 9, na Ogerskem 7 in v Švediji 7 milijonov. V Rusiji donaša žganjarski davek 34.5 odstotkov vseh državnih dohodkov. Najmenj žganja se popije na Laškem in na Japonskem, na Laškem pride namreč samo 3 krajcarje žganjarskega davka na glavo, na Japonskem pa 16 kr., v Avstriji 39 kr., na Ogerskem 45 kr., na Nemškem 49 kr., na Francozskem pa že 1 gl. 10 kr., na Švedskem 1 gl. 67 kr., v Rusiji pa 4 gl. 6 kr., na Angležkem pa celó 4 gl. 55 kr.; največ pa v republiki Costa Rica, namreč 8 gl. 79 kr. na glavo.

— Vojska med vrabci in eno podgano. V Berlinu so opazovali te dni zanimivo vojsko šestih vrabcev z eno podgano. Vrabci so našli na nekem dvorišču en kos potice, ter se nad njo spravili. Na enkrat se prikaže velika, dolgorepata podgana. Vrabci zbeže na streho ter od tam podgano opazujejo. Ko podgana potico glodati prične, prileté vrabci doli in začno podgano kavšati, pa le mimoleté, tako da kolikorkrat podgana ravsne po katerem tičku, mu ta še za časa vbeži. Ker podgana le naprej je, postanejo vrabci še predrzniši in podgano hrabro obdelujejo s svojimi kljunčki. Podgani se to že preneumo zdi, zato prime kos potice z gobcem in zbeži v

svoje zavetje. Vrabci pa za njo; in ker se jim mora podgana vnovič braniti, pade jej potica iz gobca; ta trenotek porabi eden od vrabcev, ter potico na stran odmakne, drugih pet vrabcev pa podgano z vednim kljunanjem preženó v njeno luknjo, potica pa ostane v lasti zmagovalnih tičev, kateri jo potem po bratovsko med sabo razdelé, to je med glasnim klepetanjem skupno pojedó.

— Preuzvišeni biskup J. Strossmayer vtetilil je, kakor javlja „Kal. list“ svoto 10.000 for. v delnicah srednje osješke branilnice za mesto tretjega cerkvenega oskrbnika pri ondolni stolni cerkvi za večne čase, kateri naj posebno pazi, da ohrani novo cerkev čisto in snažno ter gleda, da storé cerkveniki v vsakem obziru svojo dolžnost. Duhovnik ta je dolžan brati sv. mašo v kaki cerkvi dja-kovski, dokler ne bode nova stolna cerkev in grobnica posvečena, potem pa vsaki dan v stolni cerkvi in sicer pri oltarju sv. Josipa, v praznikih Marijinih pa pred oltarjem Marijinim za prevzvišenega biskupa, da ga Bog ohrani, dokler njemu ljubo, da ga blagoslovi in mu doda milost, da vse ostale dni življenja svojega posveti slavi Božji in koristi narodni. Želi pa, da se po smrti njegovi sv. maša bere v grobnici za pokoj njegove duše. Iskreno tudi želi, ako dopusti Bog, počivati pod oltarjem v grobnici, da se pred truplom njegovim beró sv. maše.

Telegrafične oglasne cene 3 marca.

Papirna renta 74 70 — Sreberna renta 74 10 — Zlata renta 89 45 — 1860letno državno posojilo 130 75 Bankine akcije 815 — Kreditne akcije 287.50 — London 118.80 — — Cea. br. cekini 5.55. — 20-frankov 9.31

Skoraj zastoj!

Ker je na kant prišla velika tovarna za britansko srebro, se bo zavolj velikih dolgov in splošnega izpraznenja prostorov vsa velikanska zaloga razprodala za 75 odstotkov pod ceno tedaj skoraj zastoj.

Cela mizna oprava iz britanskega srebra, ki je prej stala 29 gl., dobi se zdaj za 7 gl. 50 kr., ter se 25 let garantira, da bo belá ostala. (Stemi 7 gl. 50 kr. je samo delo komaj na pol plačano.) In sicer se dobi:

- 6 miznih nožev iz britanskega srebra z angleško ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, težke in fine sorte,
- 6 težkih žlic iz britanskega srebra,
- 6 najljepših žlic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečna zajemalnica (velika žlica) iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnica za juho iz britanskega srebra,
- 2 lepa svečnika,
- 6 jajčnih kozarcev,
- 6 lepo izdelanih tac,
- 1 posoda za sladkor,
- 1 presejalnik za čaj

42 kovov.

Naroči se ali ali s poštnim povzetjem, ali ipa da se denar naprej pošlje, pri nas:

Britaniasilber-Depot

C. Langer

Wien

II. obere Donaustrasse 77.

Dražba

premičnega blaga.

Podpisani naznanja, da se bode po ranjem gospodu kanoniku Antonu Mlakarju v Novem mestu zapuščeno premično blago: pohišna priprava, oblačila, preobleka in razna prtenina, vinski sodi, vinski tešk (preša), kuhinjsko orodje, homeopatične knjige, homeopatična zdravila ter druga premičnina 14. dan marca 1881 dopoldne od 9. ure naprej in če bo treba tudi še drugi dan po prostovoljni dražbi prodajalo.

Dr. Albin Poznik,

(1) c. kr. notar in sodn. komisar.

Le dobra stvar se hitro prikupi.

Komaj je tri leta, kar sem prišel iz Novega Jorka v London, da angleško deželo soznanim z mojim novim izdelkom. Začel sem z malim, ter odprl početkom le

majhno delavnico in pisarno. Pošiljal sem moj izdelek v malih zabojih na ogled in poskušnjo po Angležkem, Irskem in Škotskem. Moj ekstrakt bil je povsodi z veseljem sprejet, in že v prvem letu se je naročilo pri meni 200.000 flaš. Mnogi so se naročili še le potem, ko so dobroto mojega izdelka že sami poskusili. Drug ga je priporočal drugemu, in tako je moja obrtnija dobro napredovala.

Iz začetka, prej da sem ljudi s svojim izdelkom seznanil, imel sem več stroškov s pošiljanjem, ko dobička. Zanesel sem se pa na to, da se mi bo to pozneje splačalo, kadar bodo ljudje moj izdelek že poznali in ceniti vedeli. V tem se nisem motil. Dobil sem toliko priznanja in naročil, da sem svojo delavnico kmalo razširil moral. V drugem letu se je naročilo pri meni že 600.000 flaš. Zahvalnih pisem sem dobival toliko, na stotine in tisoče, da jih že nisem vedel kam devati. Enoglasna bila je hvala mojega „shaker-ekstrakta“. Tako se namreč imenuje moj izdelek, in je izvrstno zdravilo za bolezni na jetrah in v želodcu. Najprej se je razširilo to zdravilo po Angležkem. Po dolgih študijah in preiskavah sem se namreč prepričal, da največ boleznih prihaja dandanašnji iz želodca in iz jeter. Iznašel sem zoper te bolezni zdravilo „shaker-ekstrakt“, in ko sem se v Ameriki prepričal, da je mnogim pomagalo, sklenil sem, prinesiti ga tudi v Evropo. Pa nisem prišel v Evropo kot klativitez, kajti vodil sem tam veliko kupčijo in imel sem več ko zadosti za življenje. Moja kupčija se je v tretjem letu že bolj razširila; samo na Angležkem sem prodal 900.000 flaš, v treh letih skupaj tedaj 1.700.000 flaš, in to je gotovo mnogo za začetek v tako kratkem času. Slaba stvar bi se ne bila tako prodajala. Na Angležkem so brž spoznali, kako dobro zdravilo je „shaker-ekstrakt“ zoper slab želodec in bolezni na jetrih, in da je res mnogim pomagal, se vidi že iz tega, ker se ga je toliko pokupilo. Tolika spridevala od vseh krajev dale so mi pogum, da sem svojo kupčijo že razširil na druge dežele.

Želodec se kmalo pokvari, ta bolezen pride kakor tat v noči, zdravilo za to pa je „shaker-ekstrakt“.

Če je želodec pokvarjen, boli človeka v prsih in na straneh, včasih tudi v križu; človek je zaspan in slabe volje, usta imajo čuden duh, na zobeh je polne sline neprijetnega vonja. Človeku se ne ljubi jesti, in na želodcu leži nekaj, kakor kamen. Oči so vdrté; roki in noge so mrzle in mokre, kar pride od mrzlega pota. Bolnik je vedno zaspan, in če prav spi, mu vendar nič ni boljše; čez nekaj časa postane siten, razdražljiv in temen, v sru mu je, kakor bi se nebesa bal. Glava je omotična, posebno, kadar človek vstane; čeva postanejo trde, koža pa suha in gorka. Kri je težka in se nerada po žilah valji; belina v očesu postane rumena. Bolnik pogosto živež izbljuje in občuti pri tem kislinast ali pa sladkasti okus. Včasih tudi srce tolče, da bolnik dostikrat misli, da je na sru bolan. Oči slabo vidijo, kakor skoz meglo, človek postane klavern in slab. Kmaló se prikaže tudi kašelj, početkom suh, pozneje pa z zelenkastim izmetkom. Te prikazni ne pridejo vse na enkrat, ampak zapored; pa dostikrat jih je več na enkrat opazovati.

Lastnik A. J. White v Frankobrodu na M.

Zaloge imajo: na Dunaji: stara c. k. vojna lekarna, I. na Štefanovem trgu; Fr. Pleban, lekar; V. Tvrđy, lekar „pri zlatem jellenu“, Kohlmarkt I.; O. Egger, lekar „pri rudečem raku“, I. hoher Markt; B. Bibus, lekar „pri labudu“, I. Schottenring; Ph. Neustein, lekar „pri sv. Leopoldu“, I. Plankengasse 7.; J. Weis, lekar „pri zamoren“, I. Tuchlauben 27.; dr. Ehrmann, lekar „pri sv. Brigiti“, II. Brigittaplatz; M. Sobel, lekar „pri medvedu“, II. Taborstrasse; dr. Aleks. Rosenberg, III. Radetzkyplatz; lekarna am Rennweg, III. Ant. Mayer-ja; dr. J. Lamatsch, lekar „pri sv. Trojici“, IV. Wiedener Hauptstrasse 16.; M. Zavaros, lekar „pri križu“, VII. Mariahilferstrasse 72.; Jul. Herbabny, lekar „pri usmiljenju“, VII. Kaiserstrasse 90.; Ludvik Lip, lekar „pri zlatem slonu“, VII. Stiftgasse; C. Firbas, lekar „pri sv. Ani“, IX. Währingerstrasse.

Po raznih deželah: v Zagrebu: M. L. Fink, lekar, in S. Mitlbach, lekar „pri Salvatoru“, v Osterlici: A. Prikril; v Badenu: G. Schwarz; v Belcu: (Galicija) Jos. Gross, lekar; v Brnu: F. Eder; v Bozenu: H. Spreiter; v Brázu: Ferd. Fleck, drogist; v Brodu: (Galicija) E. Kiska; v Pešti: Jos. pl. Török, lekar, Königsgasse 12.; v D. Földvaru: Jos. Pl. Pap; v Gmündenu: A. Raymann; v Iglavi: V. Inderka; v Inomostu: Fr. Winkler; v Kančugi: (Galicija) R. Heiger; v Karlovcu: Z. Findeis, lekar; v Celovcu: P. Birnbacher; v Krakovem: Jos. Trauczynski; v Kremnu: S. E. Klewein; v Kutni: Pr. Slavnik; v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoc; v Levoču: Peter Mikolaj; v K. Križanovskih; v Lincu: A. Hofstätterja dediči, in A. Ruppert; v Meranu: A. Pan; v Milovki: (Galicija) M. Quirini; v Miskolcu: dr. M. Herz; v Nitri: Kornel Tombor; v Novemestu: C. B. Grossinger, lekar; v Novemčičinu: Jul. Neusser; v Oedenburgu: A. Reckert; v Pančovi: W. H. Graff; v Plznu: E. Kaiser; v Pragi: Jos. Fürst na Poršči; v Prerovi: Ig. Psota; lekar „pri zlatem orlu“, v Pressburgu: Fr. Henrici, lekar „pri sv. Trojici“, in Rud. pl. Sölz, lekar „pri sv. Martinu“, v Presnicah: A. Griessl; v Reichenbergu: Jos. pl. Ehrlich; v Saazu: V. Kraus, drogist; v San-gerbergu: Jos. Ziegler; v Solnogradu: dr. pl. Sedlitzky c. k. dvorni lekar; v Šemnici: Fr. Sztankay; v Sternbergu: (Morava) A. Ferkl; v Segedinu: Karl pl. Baresay; v Opavi: A. Plahky; v Temešvaru: C. M. Jahnner, lekar Hunyadi-gasse; in Stefan Tarceay, lekar „pri Mariji pomagaj“, v Ogersk. Hradišu: Jos. Stancl; v Vinkovcih: L. pl. Alemann; v Varaždinu: G. Hochsinger, lekar; v Welsu: K. Richter; v Dunajskem Novemestu: Fr. Kolčar, lekar. (6)